

POSUDEK OPONENTA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta/diplomantky: Daniel Slanina

Téma práce: Liberální demokracie a její nepřátelé

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma DP je velmi aktuální, obzvláště v kontextu intenzivní debaty o krizi liberalismu a Evropského projektu.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma je relativně náročné, neboť vyžaduje práci s řadou (mimo-právních) diskurzů a schopnost jejich efektivní integrace to úvah nad rolí liberální demokracie. Autor používá jasně ideologicky definovaný okruh literatury, což lze považovat za znamení intelektuální vyzrálosti, který autorovi umožňuje prezentovat koherentní argument, na druhou stranu však také omezuje možnosti autora vykročit směrem ke komplexnějšímu pohledu na otázky, které si v textu klade.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je členěna do třech celků, první dvě jsou teoretické, které jsou doplněny o kapitulu "case study". Takové rozvržení DP lze považovat za velmi zdařilé a práci přidává další rozměr a hloubku; text obsahuje všechny potřebné náležitosti.

4. Vyjádření k práci a otázky zodpovězení při obhajobě

"Kdo však jsou současní nepřátelé liberální demokracie, z jejichž strany hrozí v současné době a pro futuro liberální demokracii největší nebezpečí?" Autor práce si v úvodu pokládá otázku, která v různých formách trápí řadu ústavních právníků, politologů, sociologů, historiků a mnoho dalších společensko-vědních oborů. Dochází k závěru, který odráží mainstreamové uvažování o současných problémech liberálně demokratického uspořádání a Evropského projektu, mezi tyto nepřátele je nutno řadit zejména tzv. populisty, oligarchy, nacionalisty a autoritáře. Práce je pevně zakotvena v dominantním liberálním diskurzu, autor velmi šikovně, s lehkostí a přesvědčivě nabízí podpůrné argumenty pro svoje čtení současné situace u autorů, které tvoří jeho pilíře. Potud je práce vynikající. Nicméně práce také pracuje s řadou předporozumění (tzv. hunch theory), ze které nám vychází svět, ve kterém na jedné straně stojí liberální demokracie, jako neproblematický koncept, k jehož kořenům je třeba se vrátit a na straně druhé stojí ekonomická krize v roce 2008 a vedle ní populisté a oligarchové. Autor si vypůjčuje od Carl Schmitta jeho názvosloví přítel / nepřítel na kterém staví metodologický základ práce, ale činí tak velmi neobratně. Tato část práce je potom v jistém napětí s jinak velmi elegantním textem.

S rostoucím rozčarováním s praxí liberální demokracie, tedy těch "really existing" liberálních a neoliberálních demokracií, se Schmittova raná analýza liberalismu ukotvila jako jedna z nejpronikavějších a devastujících kritik současného liberalismu (ve všech jeho podobách), neboť ukazuje na některé z jeho nejzávažnějších slabin a problémů. Schmitt odhaluje hluboké napětí mezi demokracií a liberalismem s větší ostrovní než kterýkoli jiný politický myslitel dvacátého století. *Polemizujte se Schmittem z vašich pozic a argumentujte ve prospěch liberální demokracie.*

To, co asi nejvíce schází této jinak nadprůměrné práci, je určitá polemika s některými z pilířů současného uspořádání, které obhajuje. Literatura o krizi demokracie, na které autor svoji práci staví, do značné míry předpokládá, že debaty o tom, co je vlastně obsahem demokracie, liberální demokracie, "rule of law", role soudů v politickém rozhodování atd atd, byly již uzavřeny a proto jsou pochybnosti o jejich správnosti / vhodnosti výrazem pomatení nebo nějakou formou negativního revizionismu. Specifická verze liberální demokracie, která je nyní v krizi, otevírá dveře

nalevo i napravo a možná i někam jinam. Literatura o krizi současné demokracie má tendenci se dívat zejména na pravou stranu spektra a snaží se tento prostor co nejrychleji (a pochopitelně) ucpat jakýmkoliv materiálem, který je po ruce. Ve světle literatury, která staví na myšlence “konce dějin” se potom naše budoucnost jeví buď jako liberalismus nebo jako barbarismus. *Identifikujte možná systémová selhávání liberální demokracie, a ukažte, jak takové strukturální problémy mohou přispívat ke krizi současného režimu.*

Ve vaší DP uvádíte “V tomto kontextu je potřeba zmínit, že překvapující není ani tak demokratická recese, ale jednak to, že k ní začalo docházet ve střední a východní Evropě, tj. v Polsku, Maďarsku a částečně též v České republice, a jednak, že elity užívající populistický politický styl zaznamenaly četné úspěchy v konsolidovaných západních liberálních demokraciích”. *Čím si to vysvětlujete? Existuje rozdíl mezi důvody, které vedou k nárustu popularity populistických hnutí v zemích CEE a tzv. Staré Evropy?*

5. Kritéria hodnocení práce

Cíle práce bylo dosaženo. Práce se zdroji (českými i cizojazyčnými), jakož i průběžné užití citací odpovídá požadavkům kladeným na diplomové práce. Práce je pěkně napsaná, jazykově nadprůměrná.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

Navržený klasifikační stupeň

Velmi dobře

V Praze dne 10. 9. 2020